

A tudás defetiszálása

Megismerni annyi mint ismeretlenné tenni az ismertet. (V.ö: „láthatatlanná tenni a láthatót”¹) Ez mindenesetre feltétele, első lépése vagy legalábbis kísérő lépése az (új) megismerésnek. *Minden* megismerésnek. Úgy is kifejezhetjük: *defetiszálni a tudást*; feloldani a tudást megismerésben, visszaoldani a megismerésbe. Vagy: felismerni a megismerésben a rejtett rejtőt.

Ha kifordítjuk az ismertet, kiderül róla, hogy belülről: rejtő. Ez a belső, rejtett rejtő szüntelenül érvényesíti hatását a megismerésben, csak a *tudássá* szilárdult megismerésben eltekintünk tőle, elvonatkoztatunk tőle, elfeledjük. A tudást talán éppen az különbözteti meg a megismeréstől, hogy elfeledjük benne ezt a rejtett rejtőt, és az ismertet csupa rejtetlenből (=alétheia!) állónak fogjuk fel.

Mi a rejtő? A daimón mint a halál jelzése a halálfélelemben, és ugyanennek a halálfélelemben jelentkező halálnak küldöttei: testi és lelki kínok, fájdalmak. Mindezek nemcsak elterelik, hanem *elvoncsolják* a figyelmet a megismerésről. Belső lényegükben: létzsugorítók. Spirális, labirintus, örvény, amely a személyiség végtelen teréből az *egyéniiség* szűkülő terébe vezet.²

Mi ezzel szemben a megismertető? A *logosz*, amely utat nyit a *második* személy felé. Tehát a logosz mint *szeretet*: a lét-tágító. A „növekvő lélek”!^A

Hiszen a halálfélelemben is arról van szó, hogy határtalanul, ugrásszerűen megnövekszik az „én” helyét elfoglaló egyéni lét súlya, jelentősége. Éppen ez a létzsugorodás: hogy az egyéniiség kiszorítja az énből a személyiséget. Ezzel szemben a szeretetben a második személy jelentősége növekszik. A szeretet ősfarmája: a személyiség és Isten azonossága, tehát kölcsönös tökéletes áthatása: egészen a felcserélhetőségig. („Én az vagyok, akit te teljesen betöltesz, te, aki ugyanígy határozod meg magad”³)

A betegség az igazság elrejtése, elfojtása, elfelejtése: „szupertest”. Az igazság hiánya rokon a („lelki”) betegséggel abban, hogy mindkettőt közös ellenállás táplálja: az igazság hiányánál, elvesztésénél az igazság megtalálása ellen, a betegségnél (amely az egészség hiánya, elvesztése) a gyógyulás ellen.

1 V.ö.: *Utószó a Vádirat a szellem ellen 2. kiadásához*. 1. fejezet.

2 A személyiségről és egyéniiségről lásd: *A szellemről*.

3 Tábor Béla a személyiség önmeghatározását az első és második személy olyan párbeszédével írja le, amelyben az első személy így szól: „én az vagyok, akit te teljesen betöltesz”; az egyéniiség abban különbözik a személyiségtől, hogy az éntre teszi a hangsúlyt: „én vagyok az, akit te teljesen betöltesz”. Innen eredezteti az énmámort, az egyéniiség önmagát betöltő önmagára vonatkozását.

Mítosz és betegség összehasonlítása a *szimbólum* szempontjából. „A mítosz a szimbólum exegézise.” A szimbólum emlékezés egy világkép növekedésének pillanatára. A tünet emlékezés a belső növekedés megakadásának pillanatára (a felejtésre). A tünet: negatív szimbólum: emlékeztető a létzsugorodás pillanatára.

BBB (bűn – butaság – betegség): egyéniségtúltengés.

A „bűn” = individuáció.

Mind a három: arányvesztés.

A logosz: az arányt megnyitó; a megnyíló arány; az aránnyal megismertető. A logosz megmutatja a helyes arányokat, azokat, amelyeknek végső tartalma: $1 = 1$. Ez a jelentés és a forma azonosságára utal. Ezért jelent a „logosz” „szót” is, matematikai arányt is, gondolkodást is.

A logosz és a daimón: a rejtetlenítő és a rejtő

A logosz: a megismertető, a feltáró, a titkot leleplező, a megjelenítő, a jelenné tevő. (A logosz a rejtetlenítő!)

Heidegger: „Az igazság: rejtetlenség”^B. Az igazság: a személyiség érzékenysége önmaga iránt. Az azonosság: érzékenység.

Az önmagával azonos rejtetlen önmaga előtt.

Az önmagával azonosban nincs helye a titoknak. A titok az önmagával való azonosság fellazulásával lép fel.

A kérdés és a titok korrelatív valóságok. A kérdés feltételez valamit, ami a kérdező előtt rejtett – a kérdés és a rejtettség korrelatívok. Abban az értelemben is, hogy a titok megismerési módja a *beavatás*. Valóságosan csak az kérdez, aki beavatásra vár. (Kinyilatkoztatás!) Ez különbözteti meg a kérdést a kíváncsiságtól.

A rejtettség az a „vég” (a rész: „az Egész halála”^C), amelyből az Egész szüntelen visszatérés a végtelenbe. Ezzel a visszatéréssel válik az igazság igazsággá: rejtetlenséggé.

A logosz nem az Egész. A logosz az Egész helyreállítására törő erők forrása. Ezért lehet a megváltás hordozója. Ezért a logosz a „teljesség (Egész) igényéből fakadó kérdezés forrása”⁴, ami azt is jelenti, hogy a beavatás telosza.

A logosz ezért úgy is meghatározható, mint antidaimón. A daimón a rejtő, szemben a rejtetlenítő logosszal. Rejtetlenítő: az igazsághoz elvezető. A daimón az az ellenállás, amelynek leküzdése a logosz funkciója. *Egyetlen* funkciója. Daimón nélkül tehát nincs logosz. A logosz úgy válik energiává (működő erővé), hogy az *erősebbik* pólusa a logosz–daimón polaritásnak. A logosz

4 [Utószó a Vádirat a szellem ellen 2. kiadásához](#). 2. fejezet.

az a megismertető, amely az erősebbik pólusa a megismertető–rejtő polaritásnak. Az apokatasztaszisz állapotában, amelyben nincs daimón, logosz sincsen. (Apokatasztaszisz és Nietzsche „örök visszatérése”^D.)

A daimón mint rejtő az azonosság megbontója, tehát az individuáció princípiuma. Így fogja fel az eredeti egység – a paradicsomi állapot – megbontását a Biblia is, amikor (Mózes I. könyvének 3. fejezetében) az „ösbűnt”, az individuációt írja le: נחש-nak (náhásnak) nevezi ezt a „princípiumot”, vagyis ellen-”kezdetet” (ellenprincípium = ellenkezdet), és phallikus kígyónak írja le. Ezenkívül közvetlen hatása a *rejtőzés* kényszere, továbbá a *logoszt* kívánó „tudás”, vagyis a teljesség megbomlása és helyreállításának igénye, az androginitás felbomlása és a szexuális egység helyreállítását kívánó igény – és kiűzetés a paradicsomból.

A logosz: az újraazonosító. Az azonosságot helyreállító. Kirekeszti az azonosságot (a személyiség önmaga iránti érzékenységét) megzavaró idegent, a pszeudo-azonost, leleplezi a *hamis* azonosságot. Ezt jelenti a legein kettős értelme.

Logosz: „Nimm dich in Acht und sprich kein Zauberwort!” (Légy óvatos, s ne mondj varázsigét!)^E

A logosz az igazság mozzanata. Az a mozzanata, hogy (mivel az igazság az Egész azonosulása önmagával) szüntelen *visszatérés* a végesből a végtelenbe. Ez implicálja, hogy az igazsághoz *mint mozzanat* hozzátartozik a rejtettség is, a titok is, de mint olyan titok, amelyet az igazság maga teremt önmaga számára, és amely szüntelenül feloldódik az igazságban: az igazság szüntelenül rejtetleníti önmagát, szüntelenül megnyilatkozik önmaga előtt. *Így* nem szubsztancia az igazság vagy az Egész. Ezért mondhatja a logosz önmagáról, hogy „én vagyok az út, az igazság, az élet” (Ján. 14, 6.). A logosz az önmagához szüntelenül úton levő igazság. Mivel az Egész, amelyről az igazságnál szó van, a személyiség, ezért az igazság leképezhető a személyiség és az egyéniség viszonyára a személyiségben: a Sz = E.⁵ Ezért a logosz az a minden megismerőben *közös* mozgása a

⁵ Az Sz = E képlet feloldásához lásd Tábor Béla alábbi szövegrészletét:

„A személyiség: az egyéniség Istenben. Vagy: az ember Istenben.

Eszerint a gondolati kísérlet szerint: Isten úgy aránylik a személyiséghez, mint a személyiség az egyéniséghez. Vagy: Isten úgy aránylik a személyiséghez, mint a személyiség az emberhez.

Ha elfogadom, hogy a személyiség: az egyéniség Istenben, vagy az ember Istenben, a krisztianizmus spekulatív-dogmatikai alapgondolatához jutottam, amely *ebben az aspektusban* azonos a Kabbala Ádám-Kadmon-gondolatával, de a krisztianizmust leválasztottam a Jézus-mítoszról, sőt a Krisztus-mítoszról is. A Kabbala esetében pedig soha sem volt kétes az alapgondolat közvetlen szimbolikus érzékeltetésének és a szimbolika mitikus alkalmazásának különbsége.

Az, hogy ‘a személyiség: az egyéniség Istenben’, a személyiség *ezotérikus* meghatározása volna. A modern korban Istenről csak beavatottnak lehet beszélni. (V.ö.: a ‘Név’!)

A ‘-ban, -ben’ (in, vagy héberül ב, b) jelentését mélységében és szélességében kutatni elsőrendű feladat. (‘Istenben’, ‘kezdetben’.)

személyiségnek, hogy szüntelenül visszatér az egyéniségből önmagába mint személyiségbe.

A logosz tehát a rejtetlenítő mozzanat az igazságban: az antidaimón. Daimón nélkül nincs logosz, logosz nélkül nincs igazság, tehát a daimón az igazság mozzanata is.

A logosz tehát úgy is meghatározható, mint az igazság (= az önmaga iránt érzékeny Egész) útja a végtelenből a véges (vagy: a vég) felé és visszatérése a végtelenbe. És az, hogy a logosz az igazság mozzanata, azt implikálja, hogy az igazság *rejtőzik* is, és ezt a rejtettséget szüntelen feloldja: rejtetlenné válik.

Ha elfogadom, hogy a személyiség: az egyéniség Istenben, ezzel azt is mondom, hogy Isten: a személyiség tere. A '-ban, -ben' implikációt jelent, az implikáció pedig a tér funkciója. Mindig a nagyobb foglalja magában a kisebbet. (A kisebb csak kísérletet tehet arra, hogy magába kényszerítse a nagyobbat, és mint Szabó Lajos Schmitt nyomdokait követve ezt kifejezte, a 'hazugság, erőszak és kizsákmányolás' ördögi trinitása erre a kísérletre képezhető le, de ez a kísérlet eleve meddő: a kisebb nem lehet a nagyobb tere, a kísérlet nem implikációt eredményez, csak szenvedést.) Mindig a nagyobb foglalja magában a kisebbet, és amikor azt mondja valaki, hogy 'a lélek az emberben van', nem az ember testéről beszél, hanem az ember létének egészéről, ami éppen mint a testet implikáló lélek és a lelket implikáló szellem hármassága írható le.

Ez a leírás nem tartályként fogja fel a teret, hanem nagyságrendként: tehát olyan *rendszerként*, amelyben a nagyobb foglalja magában a kisebbet. A 'nagyobb' pedig az Egészből nyeri meghatározását. Az Egész a 'legnagyobb'. Ennek szerepe lesz a térnek mint formák egymást áthatásának a vizsgálatánál, végső fokon pedig a pleróma leírásánál. A pleróma úgy viszonylik a térhez, mint a pillanat az időhöz.

'Minden rendszerben van egy olyan kérdés, amely a rendszeren belül megválaszolhatatlan'. A tér esetében ez a kérdés: az Egész.

A tér az implikáló, minden formát magában foglaló. Nem az egyedi formák megszűnése, hanem teljes áthatása: pleróma. Ez a pleróma a tér magva: minden formát intenzifikál. A tárgyi tér: az áthathatatlanság tere. A pleróma: az áthatás tere.

Noha a személyiség itt adott meghatározása közvetlenül az egyéniségre vonatkoztatja az implikációt (az egyéniség Istenben), mégsem mondhatjuk, hogy Isten az egyéniség tere. Nem az egyéniség tere, hanem a személyiségé. Mert ha a személyiség: az egyéniség tere, ez azt jelenti, hogy Istenben az egyéniség személyiséggé válik. Csak az Istenben levő egyéniségről van szó, ez pedig a személyiség. De akkor nem úgy fejezem-e ki magam pontosabban, ha azt mondom, hogy a személyiség: az egyéniség *implikáltsága* Istenben, vagyis Isten mint az egyéniség *tere*? Világos, hogy itt arról az egyéniségről van szó, amely azonos a személyiséggel, és arról a személyiségről, amely azonos az egyéniséggel. Tehát a Sz = E-ről.'

- A V.ö. SZABÓ Lajos tanulmányával, amely *Adalékok a halmazelmélet kérdéseihez 2.* címen jelent meg in: *Uő: Tény és titok*. Medium, 1999. 146. Idézve in: [Szabó Lajosról](#), 5. fejezet.
- B Tábor Béla így fordítja a heideggeri „Unverborgenheit” kifejezést.
- C Idézet az *Őstörténet* Egésről szóló fejezetéből.
- D Apokatasztaszis: restitutio in integrum, visszaállítás, a teremtett világ visszaállítása (vagy visszatérése) eredeti állapotába, ami magában foglalja a rossz megsemmisülését.
- E Johann Wolfgang GOETHE: *Faust*, II. rész, 11 423. sor.